

A PUNT DE SORTIR

9. — ELS PERILLS DE LA MOSCA CASOLANA, per J. AGELL, Director del Laboratori Provincial de Química.
10. — LA PREHISTORIA, per P. BOSCH GIMPERA, Professor a la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona.
11. — LA PEDAGOGIA EN LES ARTS DEL DIBUIX, per FRANCESC GALI, Director de la Escola dels Bells Oficis.

MINERVA

COL·LECCIÓ
CONEIXEMENTS

POPULAR DELS
INDISPENSABLES

RESUM DE GEOGRAFIA D'AMERICA

PER

JOAN PALAU VERA

LLICENCIAT EN FILOSOFIA

Vol. 9

35 cts

MINERVA

COL·LECCIÓ POPULAR
DELS CONEIXEMENTS INDISPENSABLES
EDITADA PEL CONSELL DE PEDAGOGIA
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

CADA VOLUM: 35 CÈNTIMS

OBRES PUBLICADES

1. — OCEANOGRÀFIA, per JOSEP MALUQUER, Enginyer, Secretari de la Junta Municipal de Ciències Naturals de Barcelona. (*Agotada*).
2. — RESUM DE GEOGRAFIA D'EUROPA, per JOAN PALAU VERA, Llicenciat en Filosofia i Lletres.
3. — NOCIONS DE LITURGIA CRISTIANA, per J. TARRÉ, prevere.
4. — RESUM D'ASTRONOMIA, per E. FONTSERÈ, Professor a la Facultat de Ciències de Barcelona.
5. — EL RADI, per ESTEVE TERRADES, Membre de l'Institut.
6. — LA NEUROSIS I ELS NEURÒTICS, per J. ALZINA I MELIS, Director del Manicomi de Santa Creu.
7. — UNA VISITA AL MUSEU DE BARCELONA, per J. FOLCH I TORRES, Bibliotecari del Museu.
8. — NOCIONS DE LITERATURA LLATINA, per CARLES RIBÀ, Doctor en Filosofia i Lletres.
9. — RESUM DE GEOGRAFIA D'AMERICA, per JOAN PALAU VERA, Llicenciat en Filosofia i Lletres.

MINERVA

COL·LECCIÓ POPULAR DELS CONEIXEMENTS INDISPENSABLES
EDITADA PEL CONSELL DE PEDAGOGIA
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

VOLUM 9

RESUM DE GEOGRAFIA D'AMERICA

PER

JOAN PALAU VERA

Llicenciat en Filosofia

BARCELONA

DIPÒSIT GENERAL: BONAVIA & DURAN, BOQUERIA, 20

TAULA

	<u>Pàg.</u>
AMÈRICA	3
AMÈRICA DEL SUD	4
La República Argentina	7
El Paraguai	8
L'Uruguai	9
Xile	9
Bolívia	10
Perú	11
L'Equador	11
Colòmbia	12
Venezuela	13
Les Guaianes	14
El Brasil	14
AMÈRICA CENTRAL	17
Les Antilles	20
Mèxic	22
AMÈRICA DEL NORD	24
Estats Units	24
El Canadà	29
RESUM D'AMÈRICA	30
BIBLIOGRAFIA GENERAL	31

*Es propietat del Consell de Pedagogia de la Diputació de Barcelona
Reservats els drets de traducció i reproducció*

Impremta Catalonia, Passatge Pont de la Parra, 6 — BARCELONA

AMÈRICA

El dia 3 d'agost de 1492 sortíen del petit port de Palos les tres caravel·les la «Pinta», la «Niña» i la «Santa Maria» que els Reis Catòlics posaren a la disposició de Colom per a buscar el camí de la Índia a través de l'Atlàntic, seguint la ruta de l'oest.

Després de vèncer enormes dificultats, una de les quals fou el descontent dels mariners, que temien continuar navegant per mars tan desconeguts, assolí l'expedició la primera terra americana descoberta, que sembla que fou una illa de l'arxipèlag de les Bahames, a la qual Colom denominà Sant Salvador (12 d'octubre de 1492).

Durant algún temps els exploradors espanyols ignoraren que aquelles terres formaven un continent apart. Tots cregueren que es tractava de terres avançades de l'Àsia, i el grup d'illes de les Antilles els mantenia en la il·lusió que es tractava de les illes que voregen les costes orientals d'aquell continent (illes del Japó, Filipines, etc.) Colom morí sense saber que havia descobert el *Nou Mon*.

En una de les expedicions manades per un gran aventurer anomenat Ojeda, anava l'italià Americo Vesputio, el qual sembla que explorà, amés d'algunes illes, les costes de Venezuela. A la seva tornada a Europa, donà a conèixer una relació del seu viatge, i això motivà que un editor i cartògraf de Saint Dié publicés un mapa de les noves terres amb el nom d'*Amèrica*, que ha perdurat a pesar de l'evident injustícia que representa.

L'Amèrica no es va regonèixer com a continent apart fins que Balboa descobrí el Pacífic i Magallanes atravesà l'estret del seu nom en el primer viatge de circumnavegació portat a terme pel seu segon *El Cano*.

Pel seu estudi es divideix l'Amèrica en tres parts: l'*Amèrica del Sud*, l'*Amèrica Central* amb les Antilles i Mèxic, i l'*Amèrica del Nord*.

AMÈRICA DEL SUD

L'Amèrica del Sud es compon de les tres grans regions naturals següents: la *serralada dels Andes*, les *grans planures de l'est* i el *planell (meseta) del Brasil*.

La *SERRALADA DELS ANDES*, la més llarga de la terra, s'estén des de l'estret de Magallanes fins l'istme de Panamá (7,200 Km. — el Pireneu 400 Km.) Els Andes tenen les altures més importants de l'Amèrica: l'*Aconcagua* (7,000 m.), el *Sorata*, l'*Illimani* (6,500 m.), a la vora del llac de *Titicaca* a Bolívia; el *Tolima* (5,600 m.) a Colòmbia, i els volcans *Cotopaxi* i *Chimborazo*, a l'Equador.

LES PLANURES DE L'EST són fons d'antics mars recoberts amb els al·luvions dels grans rius americans. Es distingeixen en aquesta regió els *llanos* de Venezuela, regats per l'*Orinoco*; les selves de l'*Amazones*, que ocupen la conca d'aquest riu gegantí, i les *pampes* de l'Argentina.

Els *llanos* de Venezuela, degut a les alternatives de pluges i eixubs, s'inonden en certes èpoques de l'any i pateixen de manca d'aigua en altres.

La *selva de l'Amazones* està composta de boscos frondosíssims, d'on s'extreuen fustes valioses i la meitat del cautxú del món. L'*Amazones* no és el riu més llarg que existeix (és el Mississipi), però és el més cabdalós. Com es troba en la zona tropical, les pluges són abundants i alimenten gran nombre d'afluents, tots ells importants i en la majoria navegables. El riu, més avall de *Manaos*, ja té una amplada de 5 kilòmetres; sa boca és un veritable mar on es formen terribles tempestes. Com dada curiosa direm que conté unes 2,000 espècies diverses de peixos, és a dir, més espècies que l'Atlàntic mateix.

Les *pampes* són immenses planures sense arbres, degut a la gran sequedat del clima. Els arbres es troben únicament a la vora dels rius.

AMÈRICA DEL SUD

el principal dels quals és el *Paraná*. Són en part conresades, produint enormes quantitats de blat i de blat de moro, i en part destinades a mantenir ramats de braus, bèns i cavalls. Hi ha *estancia* a l'Argentina que compta amb 40,000 caps de bestiar vigilats per indis *gauchos* que viuen, pot dir-se, a cavall.

El PLANELL DEL BRASIL és lo que queda de les terres altes que estaven abans unides als Andes. La seva extensió és com sis vegades Espanya. Està creuat per rius dels quals el més important és el *Sant Francesc*, i posseeix grans riqueses naturals (café, diamants, minerals riquíssims, etc.)

ELS ESTATS DE L'AMERICA DEL SUD

LA REPUBLICA ARGENTINA

Extensió, 2.950,520 Km.² — 7 mil·lions d'habitants.

L'Argentina pren el seu nom de l'argent explotat als Andes que sortia cap a Espanya passant pel riu que avui porta el nom de *La Plata*.

A l'Argentina es regoneixen les següents regions naturals: la dels *Andes* i *sistemes muntanyosos de l'oest*, la *planura central* i la *Patagonia*.

En la regió dels Andes s'aixequen colossos com l'*Aconcagua* ja esmentat.

Cap a l'est de la serralada es troben elevats planells de clima sec, on durant l'eixut apareixen grans extensions recobertes d'una capa de sal. La vegetació és pobre i la terra tant sols produeix en certs oasis magnífics, en valls ben regades com són les de Mendoza i Tucumán.

A *Mendoza* (60,000 h.) es produeix molt bé la vinya i les fruites. Al sud d'aquesta població s'ha trobat hulla, olis minerals i s'extenen prats naturals molt a propòsit per la ramaderia. *Tucumán* (80,000 h.) està situat en una de les comarques més belles de la República, que produeix canya de sucre, tabac, arroj, taronges, etc.

La planura central. En aquesta planura s'ha de distingir el *Chaco* al nord i la *Pampa* al sud.

El Chaco és la part nord de la gran planura on alternen les prades amb les selves.

En la part del sud comencen a establir-se algunes colònies agrícoles, però en general s'aprofiten únicament les fustes, entre les quals es troba la de *quebracho* (*rompe-hachas*) que és singularment resistent.

Les *pampes* són les grans extensions erbosees que es troben al sud del Chaco a partir del riu Saladillo, de terreny molt fèrtil, per on els grans eixuts no deixen créixer els arbres.

Les *pampes* es presten en canvi admirablement al conreu del blat i del blat de moro i amés sostenen mil·lions de caps de bestiar. Es aquesta la part més rica i poblada de la República. En el seu extrem oriental es troba *Buenos Aires* (1.600.000 h.), la gran urb llatina de l'Amèrica, amb un port activíssim sobre el riu *La Plata*.

A la vora d'aquest riu immens format per la confluència del *Paraná*, del *Paraguai* i l'*Uruguai*, navegable fins a *Cuyaba* (3.000 km.), s'asseuen altres ciutats importants. *La Plata* (100.000 h.) amb un port molt pregón; *Rosario* (245.000 h.) sobre el *Paraná*, la segona ciutat de la República; *Còrdova* (110.000 h.), etc.

La *Patagonia* ocupa la regió meridional i està constituïda per una serie d'esglaons que baixen dels Andes. El país és poc productiu i per tant poc poblat. Es troben allí tribus indies nòmades que cacen *guanacos*, i cap al sur altres que pesquen foques a les costes de la *Terra del Foc*.

La República Argentina es distingeix per la ramaderia. Posseeix 7 mil·lions de cavalls, 36 mil·lions de caps de bestiar boví, de 120 a 140 mil·lions d'ovelles. La ramaderia dona lloc a una activa industria de preparació de carns, d'extractes i a l'exportació de couro i llana. També exporta blat i blat de moro, i últimament ha començat a enviar remeses de vins a Europa.

La immigració ha anat en augment. Abans de la guerra la meitat era d'italians i una tercera part d'espanyols.

EL PARAGUAI

Extensió, 416.000 Km.² — 1 mil·lió d'habitants.

El país està creuat pel *Paraguai*. Entre aquest y el *Pilcomayo* s'extén el *Chaco* i entre el *Paraguai* i el *Paraná* el *Paraguai propi*.

El país produeix sobre tot herba *mate* i taronges famoses. L'herba *mate* és un arbust com un taronger del qual s'arrenquen branques que es deixen assecar. Les fulles pulveritzades constitueixen el *mate* que es pren en infusió.

La capital és *Asunción* (100.000 h.)

L'URUGUAI

Extensió, 186.920 Km. — 1.200.000 habitants.

L'Uruguai posseeix un clima moderat. El país és en gran part pla i en ell es troben prats naturals vastíssims que sostenen gran nombre de caps de bestiar.

La ramaderia és la principal font de riquesa; les industries es basen en els seus productes i es redueixen a la preparació de carns, cuir i llanes. A *Fray Bentos* es troben els establiments d'extracte de carns de Liebig. Hi treballen 2.000 operaris i cada dia es sacrifiquen uns 3.000 caps de bestiar.

Montevideo (300.000 h.), sobre l'estuari del Plata, és la capital. Exporta els productes esmentats i amés sèu i blat. *San José* (11.000 h.), *Rosario* (10.000 h.)

XILE

757.000 Km.² — 4 mil·lions d'habitants, entre els quals es compten 100.000 europeus.

Xile té una forma molt original; és una estreta faixa de terra de 200 Km. d'amplada amb una llargada de 4.800 Km. com de Càdiz al Cap Nord, compresa entre la Cordillera dels Andes i el Pacífic.

Aquesta extensió de N. a S. fa que el país presenti aspectes molt diferents i que es distingeixin tres zones ben marcades.

La regió del sud, humida i freda, coberta en gran part de boscos i poc apte pels conreus. La costa es presenta accidentada per fiords i vorejada per cordons d'illes que són com restes d'una continuació de la serralada costera xilena. *Xiloe* és la illa més important. A l'extrem sud es troba la Terra del Foc distribuïda entre l'Argentina i Xile.

La regió central, posseeix un clima benigne que recorda el nostre clima mediterrani. L'agricultura floreix, sobre tot al sud d'aquesta

regió, on es conreen, principalment, cereals, fruites i també la vinya. També posseeix riques mines de coure.

La població de Xile s'ha concentrat en aquesta zona. Aquí es troba *Santiago* (500,000 h.), la capital, ciutat populosa; *Valparaíso* (200,000 h.), el seu port castigat amb freqüència pels terratrèmols; *Concepció* (65.000 h.), en el centre, una comarca agrícola, i moltes altres de 10 a 40,000 habitants.

La regió del nord, és un desert on no plou mai i falta l'aigua en absolut.

Aquesta regió fóra deshabitada si no fos l'enorme riquesa minera que conté. S'exploten en els seus deserts mines d'or, de coure, de plata i dipòsits immensos de salitre i guano.

Xile explota molt coure, salitre, guano i iodo. Els ports principals són *Iquique* (55,000 h.); *Antofagasta* (50,000 h.); *Arica*, punt de partida de la via ferria més curta que comunica La Paz a Bolívia amb el mar.

El ferrocarril transandí.—*Santiago* i *Valparaíso* es comuniquen amb Buenos Aires pel primer ferrocarril que travessa l'Amèrica del Sud. El viatge és de 35 hores i durant el trajecte es disfruta de panorames extraordinaris. Per travessar la serralada la via aprofita el pas de *la Cumbre*, on penetra en un túnel a 3,200 m. d'altura. La línia té 1,424 Km. de llargada.

BOLÍVIA

1.379,000 Km.² — 2.400,000 habitants, quasi tots indis o mestissos

Bolívia ocupa principalment un elevat planell a 3,900 m. d'altura, rodejat de muntanyes gegantines com el *Sorata* (6.696 m.), l'*Illimani* (6,500 m.), el *Sajama* (6,545 m.); i una vessant oriental que va baixant fins a les planures de l'Amazones. En l'elevat planell es troba el llac de Titicaca, distribuït entre Bolívia i el Perú.

La riquesa de Bolívia són les seves mines de plata (Potosí, Huanchaca), d'estany i de coure. En les selves orientals, regades per afluents de l'Amazones i del Pilcomayo, es recol·lecta el cautxú.

Les ciutats importants són *La Paz* (65,000 h.) i *Sucre* (21,000 h.), que es reparteixen l'honor de la capitalitat; *Cochabamba* (30,000 h.); *Huanchaca*, a més de 4,000 m.; *Potosí* (21,000 h.), etc.

No tenint costes Bolívia, exporta els seus productes pels ports de Antofagasta i Arica (Xile) i pel port de Mollendo (Perú). També utilitza la via de l'Amazones.

PERÚ

1.800,000 Km.² — 4 1/2 mil·lions d'habitants

Tres regions es distingeixen en aquest país: la de la *costa*, els *planells* i *serralades andines* i la *transandina*.

La *costa* està molt mancada de pluges, i és en gran part un desert; no obstant, es troben en alguns punts conreus de canya de sucre, de cacau i d'arroç, i mines de petroli. Aprop es troben les illes *Chinches* amb els seus dipòsits de guano.

Les poblacions principals són *Lima* (150,000 h.), la capital unida per un ferrocarril al seu port; *Callao* (48,000 h.); *Arequipa* (40,000 h.); *Mollendo*, d'on arrenca el ferrocarril que va a *Puno*, sobre el Titicaca, pujant a 4,770 m. d'altura.

La *regió andina* és un enorme planell a 3,000 m. sobre el nivell del mar, atravesat per serralades altíssimes que es reuneixen en el *Cerro de Pasco*.

La vegetació és pobre, el clima cru i, per tant, la regió és poc poblada. Els animals típics són la *llama*, l'*alpaca*, la *vicunya*, que produeixen llana i s'utilitzen com animals de càrrega. La riquesa del país consisteix en les mines de plata i de coure (Cerro de Pasco). En aquesta regió es troba *Cuzco* (30,000 h.), antiga capital de l'imperi dels Incas.

La *regió transandina* posseeix una vegetació luxuriant i està banyada pel *Marañón*, pare de l'Amazones, i per importants afluents.

El país produeix sobre tot tabac, cacau i coca, el famós estimul·lant, i cautxú. Aquests productes s'exporten pel port d'*Iquitos*, sobre l'Amazones, on arriben directament les naus d'Europa.

L'EQUADOR

299,000 Km.² — 2 mil·lions d'habitants

L'Equador presenta com el Perú tres regions:

La *costa* és de clima càlid com correspon a la seva situació equatorial. En les comarques ben regades produeix cacau, principal article

d'exportació, i la palmera amb la qual es teixeixen els xamosos berrets de *Jipijapa*. Aquesta indústria està centrada a Monte-Christi i a Jipijapa, al nord. Un ampli golf forma la badia de Guayaquil, on es troba el port d'aquest nom (100,000 h.), la ciutat més activa de la República.

En la *regió andina* s'alcen enormes volcans: el *Cotopaxi* (5.966 metres, el *Chimborazo* (6,254), punt culminant de la República, i el *Pichincha* (4,787), en la falda del qual es troba *Quito* (80,000 h.), la capital molt castigada pels terratrèmols.

La *regió transandina* és càlida i coberta de selves, com la de l'Amazones.

De l'Equador en ve la *nou de corozo*, o marfil vegetal, amb la qual es fabriquen botons a Girona.

COLÒMBIA

1.205,000 Km.² — 5 mil·lions d'habitants.

Colòmbia està ocupada per les tres branques terminals de la serralada dels Andes, anomenades occidental, central i oriental.

Entre la occidental i la central corre el riu *Cauca*, afluent del *Magdalena*. Aquest últim és el riu més important de Colòmbia, navegable en 640 Km., i separa la serralada central de l'occidental. El clima és càlid en les valls i en la vessant de l'Orinoco; comarca plana creuada per grans afluent d'aquest riu. En les valls es produeix cafè, cacau, tabac i cotó. En la selva s'explota la quina i el cautxú.

Aprop de Medellín s'extreu or, i en la proximitat de Bogotá es troben les mines d'esmeragdes de *Muzo* que proveeixen d'aquestes pedres a tot el món. El clima a la costa i en les valls baixes és tropical; per això la població s'ha concentrat en ciutats situades a certa altura o en els planells de la serralada oriental.

En aquesta es troba *Bogotá*, la capital (120.000 h.), a 2,600 m. d'altura. En la vall del Cauca es troba *Medellín* (70,000 h.), la segona ciutat de la República, en una comarca fèrtil.

En la mateixa vall, *Calí* (30,000 h.). *Cucuta* (10,000 h.) està en mig de conreus de cafè. A la costa es troba el port de *Barranquilla* (55,000 h.), en el punt on comença la navegació fluvial. El seu avantport és *Sabanilla*, on poden atracar els grans trasatlàntics. *Cartage-*

na és un altre port a l'Atlàntic, i *Buenaventura* és el principal port colombià del Pacífic.

Colòmbia ofereix grans belleses naturals. El salt del riu *Tequendama*, aproximadament de 200 m. d'alçada, és un accident geogràfic molt admirat.

VENEZUELA

2.780,335 Km.² — 1 mil·lió d'habitants.

El país és ocupat per la serralada de la costa, els *llanos* o planures de l'interior i la selva verge de la comarca regada pel gran Orinoco i els seus afluent.

A la *regió de la costa* s'aixeca una cadena muntanyosa, continuació del ramal oriental dels Andes que es trifurquen a Colòmbia. La part occidental de la cadena porta el nom de *Serra de Mèrida* i la oriental de *Cadena dels Caribes*.

El clima en les parts baixes és tropical, conreuant-se principalment un cacau d'excel·lent qualitat. A la part més elevada correspon un clima més fresc, i és allí on fins els 2,000 m. es troba la comarca agrícola i les hisendes de cafè, producte aquest que constitueix la principal font de riquesa del país.

La població s'ha concentrat en aquesta regió muntanyosa i a la costa. *Caracas* (100,000 h.), a 920 m. sobre el nivell del mar, es veu castigada de tant en tant pels terratrèmols. *Valencia* (40,000 h.) està situada en el centre de la comarca productora de cafè, aprop del bell llac de Valencia; *Barcelona* (16,000 h.); *Mèrida* (15,000 h.). A la costa es troben els ports de *La Guayra*, port de Caracas, i *Puerto Cabello*, el port de Valencia, units cadascú amb les ciutats esmentades per un ferrocarril. Altres ports o ciutats costeres són *Cumanà*, *Coro* i sobre tot *Maracaibo* (35,000 h.), situada a la vora de la gran albufera o llac de Maracaibo, gran centre comercial que serveix de port a una extensa zona molt rica i poblada.

Els *llanos* de Venezuela són extenses planures herboses que s'extenen des de la serralada de la costa fins les selves del Orinoco. Aquestes planures estan desproveïdes d'arbres; podrien en elles sustentat-se mil·lions de caps de bestiar; però les febres i fins fa poc les guerres han deturat el seu progrés.

Dugues estacions s'observen aquí: l'estiu plujós, durant el qual els vents aliseus porten les humitats de l'Atlàntic, i l'hivern, l'estació seca, durant la qual no plou. Les pluges torrencials de l'estiu converteixen els *llanos* en una immensa maresma, buscant els ramats els petits turons de la comarca per a lliurar-se de les aigües. A l'hivern l'aigua manca i el vent aixeca núvols de pols.

Les *selves de l'Orinoco*, creuades per aquest riu immens, el tercer de l'Amèrica del Sud després de l'Amazones, posseeixen una enorme riquesa forestal difícil d'explotar, i mines d'or. Aquestes es troben aprop de *Ciutat Bolívar*, port sobre l'Orinoco i punt d'exportació del cautxú, també existent en la regió.

No lluny de la costa posseeix Venezuela la illa Margarita.

LES GUAIANES

Les Guaianes es divideixen en: Guaiana Anglesa, Guaiana Holandesa i Guaiana Francesa.

La *Guaiana Anglesa* (279,000 h.), és la més poblada. Els colons es dediquen a la tala de boscos i al conreu del cafè, la canya de sucre i la pinya. També recullen or. La capital és *Georgetown* (50,000 h.)

La *Guaiana Holandesa* (81,000 h.). La capital és *Paramaribo* (30,000 h.), preciosa ciutat.

La *Guaiana Francesa* (30,000 h.), posseeix mines d'or; una capital, *Caïena* (12,000 h.), molt malsana, i un presiri.

EL BRASIL

8.524,777 Km.² — De 20 a 22 mil·lions d'habitants, la meitat blancs.

En aquest grandió país, quasi tan extens com tota Europa, es regoneixen tres grans regions naturals: la *selva de l'Amazones*, el *planell del Brasil* i la *regió meridional*.

La *selva de l'Amazones* ocupa tota la conca d'aquest riu, que és el més important del món, encara que no el més llarg.

El terreny d'al·luvió és fertíl·lissim; això, unit a un clima tropical i a les abundoses pluges que porten els vents aliseus, ha donat lloc a una vegetació d'exuberancia excepcional.

En les selves es troben fustes tintòrees i valiosíssimes, nous de

Parà, substancies medicinals, sarsaparrilla, cacau i sobre tot les lianes productores de cautxú, extreient-se d'aquestes selves la meitat del cautxú del món.

L'Amazones neix al Perú, com hem vist, i en el seu transcurs de 7,350 Km. reb afluents importantíssims que contribueixen a augmentar l'enorme quantitat d'aigua que vessa a l'Atlàntic. Per la dreta reb l'*Ucayali*, el *Madeira*, així anomenat per les fustes que arrocega, el *Tapafoz* i altres. Per l'esquerra reb el *Rio Negro*, que té la particularitat d'unir el sistema fluvial de l'Amazones amb el de l'Orinoco, per mitjà del *Casiquiare*.

La calor humida i les emanacions dels residus vegetals, no convenen a l'uropeu. Això explica que la regió sigui poc poblada.

Manaos (60,000 h.), en la confluència del Rio Negro, és un gran port comercial. *Parà* (190,000 h.), aprop de la costa, és el port d'exportació del cautxú.

L'Amazones i els seus afluents constitueixen, en junt, una xarxa fluvial navegable de 50,000 Km., dels quals 10,000 són utilitzables pels vapors.

El *planell del Brasil* és ocupat per camps o planells herbosos que, cap a l'est, s'alcen formant la *Serra do Mar*, *Serra do Espinhaço* i altres que els rius atravessen formant cascates i catarates. D'aquests rius el més important és el *Sant Francesc*.

El clima d'aquesta regió és humit a l'estiu; fred i sec a l'hivern.

El producte principal és el cafè, recollint-se, a la comarca de *San Paulo*, la meitat del cafè del món. El subsol tanca tresors immensos. En els Estats de *Minas Geraes* i *Matto-Grosso* es troba or; diamants, als voltants de *Diamantina*, ferro, encara poc explotat, i l'amiant tan utilitzat avui per la industria.

La costa és baixa i perillosa fins el cap de Sant Roc (1). Cap al sud les estribacions de les muntanyes la retallen, formant-se badies abrigades. El clima, sobre tot cap al nord, és tropical i permet el conreu de la canya de sucre, el cotó, el cacau i el manioc (d'on s'extreu la tapioca), el tabac, etc.

En el planell s'han desenrotllat ciutats importants com *San Paulo* (358,000 h.), on quasi dominen els alemanys. A la costa es troben

(1) Aquest cap dista de Dakar, a la costa d'Àfrica, tan sols 2,800 Km.

els ports de *Pernambuco* (186,000 h.); *Bahía* (292,000 h.); *Río Janeiro* (964,200 h.), la capital amb una de les badies més amples i formoses del món. *Santos* és el port d'exportació del cafè de San Paulo.

La regió meridional s'extén al sud del planell brasileny i disfruta d'un clima suau amb pluges abundants, molt a propòsit per atraure els europeus. El país està creuat pel Paranà i l'Uruguay, que van a formar el riu de La Plata.

L'agricultura, conreu del blat i productes de la zona temperada, i la ramaderia en las sabanes herboses, són les principals fonts de riquesa. La ciutat més important és *Porto Alegre* (140,000 h.)

En aquesta regió és on s'han establert nombroses colònies alemanyes i italianes.

Tots els Estats de l'Amèrica del Sud són Repúbliques, i tenen com idioma oficial el castellà. S'exceptúa el Brasil, on es parla el portuguès, i les Guaianes.

AMÈRICA CENTRAL, LES ANTILLES I MÈXIC

L'Amèrica Central és una estreta faixa de terra que uneix la del Sud amb Mèxic. En alguns punts, com a l'istme de Panamà, té una amplada que no passa de 55 kilòmetres.

Es distingeixen dugues grans regions naturals: la *oriental*, plana, i la *occidental*, muntanyosa. A la part oriental, degut al clima tropical i a la fertilitat de la terra, s'ha desenrotllat la selva verge, rica en fustes fines i en cautxú. Aquesta regió és poc saludable pels europeus.

La occidental disfruta d'un clima suau i s'hi fan possibles els conreus. Es també la part més poblada.

L'Amèrica Central està dividida en sis petites Repúbliques: *Guatemala*, *Honduras*, *El Salvador*, *Nicaragua*, *Costa Rica* i *Panamà*.

GUATEMALA (113,000 Km.² — 2 mil·lions d'habitants), és la més gran de totes. La seva configuració consisteix en un elevat planell que s'alça prop del Pacífic amb una vessant ràpida cap aquest mar i una més suau cap a l'Atlàntic. Sobre el planell s'alcen serres molt accidentades i volcans, els més importants dels quals es troben prop de la capital. El seu riu principal és el *Matagua*, que vessa el seu cabal a l'Atlàntic.

El clima, com a tota l'Amèrica Central, és més humit i càlid a la part atlàntica i fresc en els planells centrals. En aquests últims s'ha concentrat la població i en ells s'extenen els conreus de cafè, que constitueixen la principal riquesa del país. Aquest article forma les 9/10 parts de la seva exportació.

Un ferrocarril uneix San José, al Pacífic, amb la costa atlàntica. Les poblacions importants es troben en la regió central. *Guate-*

mala (125,000 h.), es veu sovint sotragada per terratrèmols; *Quezaltenago* (34,000 h.), a 2,300 m. sobre el nivell del mar, és una ciutat industrial; *Totonicapan* (28,000 h.), es troba també en país fred, així com *Sololà* (20,000 h.) *San José* és el port de Guatemala.

EL SALVADOR (54,126 Km.² — 1.200,000 h.), és la més petita d'aquest grup de Repúbliques. El país ocupa una faixa estreta de la costa del Pacífic en forma de quadrilàter. A la costa s'obra el golf de Fonseca, un dels més formosos del Pacífic.

Multitud de volcans han surgit en l'interior, formant, amb la descomposició de les seves laves, una fecunda terra conresable. El cafè i la canya de sucre són els seus productes principals. A aquests s'ha d'afegir el bàlsam del Perú, molt utilitzat en medicina.

La capital, *San Salvador* (67,000 h.), es troba a l'interior en mig de cafetals. Són també importants *Santa Ana* (59,000 h.), *Ahuachapan* (20,000 h.), *San Miguel* (24,000) i els ports d'*Acajutla*, *La Libertad*, *La Unión*, etc.

HONDURAS (114,670 Km.² — 566,000 h.) — Aquesta República no té en el Pacífic sinó uns 100 Km. de costa a la badia de Fonseca. El país, en general, ocupa la vessant atlàntica. El subsol conté riques mines de plata, or, platí, etc., etc.; no obstant, la principal font de riquesa consisteix en la explotació de les seves magnífiques fustes, com la caoba, i en la exportació de *bananes* o plàtans.

Tegucigalpa (35,000 h.), és la capital; *Comaiagua*, *Santa Rosa*, *La Esperanza* i altres, són poblacions de 10.000 h.

NICARAGUA (128,340 Km.² — 600,000 h.) — Està creuada en direcció N. O. per la cadena muntanyosa de l'Amèrica Central, continuació de la del Salvador. En la part del Pacífic acompanyen a aquesta cadena un cordó de volcans.

Els rius més importants corren per la suau vessant de l'Atlàntic. Entre ells és digne d'esmentar-se el *San Juan*. Aquest riu i el gran llac de Nicaragua, on neix, i que arriba prop del Pacífic, han servit de base per un projecte de canal que, com el de Panamà, havia d'unir els dos Oceans. Els productes principals són el cafè i les bananes.

En la zona dels conreus i a la costa del Pacífic s'ha establert la

població. *Managua* (40.000 h.), és la capital; *Leon* (62,000 h.), és la més poblada; *Corinto*, *Chinandega* i *Granada*, a la vora del llac de Nicaragua, etc.

COSTA RICA (48,410 Km.² — 411,000 h.)—Costa Rica és una de les Repúbliques que disfruten d'un clima més saludable. El país és molt volcànic, i les seves produccions principals són el cafè, d'excel·lent qualitat, les bananes i fusta valiosa.

La població s'ha concentrat en la vall on es troba *San José*, la capital (32,000 h.) Aquesta està unida al seu port de l'Atlàntic, *Puerto Limón*, i al del Pacífic, *Punta Arenas*, per una via fèrrea.

PANAMÀ (87,480 Km.² — 386,700 h.), és una petita República separada de Colòmbia l'any 1903. La circumstància de trobar-se en ella la depressió anomenada el *pas de la Culebra*, a 87 m. sobre el nivell del mar, i en el lloc on l'istme que uneix les Amèriques és més estret, la senyalaren com el lloc més adequat per a intentar la unió dels dos grans Oceans.

El canal de Panamà.— El canal de Panamà és l'obra d'enginyeria més grandiosa que s'hagi mai realitzat. El canal comença a Colón, a l'Atlàntic, i termina a Panamà, al Pacífic. Té 69 Km. o 79 si es calcula des de les aigües fondes d'un mar a les de l'altre. El canal no és un canal a nivell. Per a facilitar les obres i disminuir els treballs d'excavació s'ha format un immens llac artificial amb les aigües del riu Chagres. Les aigües del llac estan retingudes per enormes dics, quedant a 25 m. sobre el nivell del mar. Amés del llac s'ha enfondit el *pas de la Culebra*, obra aquesta que ha costat esforços immensos. Per a pujar al llac des del mar, els vaixells passen per sis parells de rescloses grandioses.

Per a formar-se una idea de la importància d'aquestes obres, basta saber que la presa de *Gatun* té 2,438 m. de llargada, una amplada de 457 i una altura de 30 m., tot construït artificialment. Els vaixells atravessen el canal en deu o dotze hores. El canal de Panamà va obrir-se el 10 d'octubre de 1913. Aquest dia memorable, el President de la República Americana, Wilson, va apretar un botó elèctric a Washington, amb la qual acció va fer esclatar les 20 tonelades de dinamita, que destruïren el dic de Gamboa, obrint així el pas a les aigües.

La importància d'aquesta obra pel comerç del món es extraordinària. Pels Estats Units és d'excel·lent importància perquè aproxima les costes dels seus dos Oceans i facilita les comunicacions amb l'Extrem Orient. Per Europa també ho és perquè escursa el trajecte de les nostres costes a les americanes del Pacífic.

LES ANTILLES

Les Antilles són un arxipèlag d'illes que formen com un pont entre les dues Amèriques, la del Nord i la del Sud. Aquestes illes són segurament els restes de terres enfonsades que ocupaven el lloc dels mars actuals.

Les Antilles es divideixen en tres grups: les *grans Antilles*, les *petites Antilles* i les *illes Bahames o Lucayes*.

Les grans Antilles formen el nucli principal i comprenen *Cuba*, *Haiti*, *Jamaica* i *Puerto Rico*.

CUBA (118,000 Km.²—2 1/2 mil·lions d'habitants), és una illa allargada, la més gran de totes, anomenada «la perla de les Antilles». El país té relleus suaus, un terreny molt fèrtil i un clima tropical humit. Són perilloses les tempestes dites *tornados* que molt sovint ocasionen la pèrdua de vaixells i enrunen edificis.

La gran riquesa del país és l'agricultura, que produeix grans quantitats de canya de sucre, de tabac, de cafè, de bananes i d'altres productes.

El tabac de *Vuelta Abajo*, és a dir, de la regió occidental de la illa, no té rival en el món i és objecte d'un intel·ligent cultiu.

Cuba posseeix poblacions importants: *Havana* (324,000 h.), la capital, amb una extensa badia, és el primer port comercial de la illa i de totes les Antilles, afavorit com està per la seva situació. Aprop de l'Havana, *Guanabacoa* (28,000 h.), disfruta d'un formós panorama; *Matanzas* (56,000 h.), ocupa el fons d'una badia; *Càrdenas* (30,000 h.), exporta sucre; *Cienfuegos* (81,000 h.); *Camagüey* (73,000 h.); *Santiago de Cuba* (60,000 h.), etc.

Molt d'aquests noms recorden el temps de la dominació espanyola i porten a la memòria la catàstrofe nacional del 1898, d'on data la independència de Cuba i la pèrdua de l'imperi colonial espanyol.

Es compten a Cuba uns 270,000 negres, descendents dels esclaus que importaren els conqueridors, i uns 334,000 mulatos.

JAMAICA (10,896 Km.²—856,000 h.), és una illa muntanyosa, el punt culminant de la qual arriba a 2,250 m.

Es conegut en el món el *rom de Jamaica*, extret dels productes de les seves plantacions de canya de sucre. La capital és *Kingstown* (40,000 h.). La illa és possessió anglesa.

SANTO DOMINGO o HAITI està dividida en dues Repúbliques: *República de Santo Domingo* (48,577 Km.²—725,000 h.) i *República d'Haiti* (28,676 Km.²—2 1/2 mil·lions h.). Santo Domingo és la illa que Colom va anomenar *La Espanyola*. La República Dominicana exporta sobre tot sucre, tabac i fustes valioses. La seva capital és *Santo Domingo* (22,000 h.)

Haiti exporta cafè i altres productes. La capital és *Puerto Príncipe* (100,000 h.) Són també importants *Jacmel* (50,000 h.), *Cabo Haitiano* (40,000 h.), *Jeremie* (30,000 h.) i altres.

En les dues Repúbliques domina l'element negre. A Santo Domingo la llengua oficial és el castellà. A Haití és el francès.

PUERTO RICO (9,314 Km.²—1.185,000 h.), és la més petita de les grans Antilles, però és la de població més densa (127 h. per Km.²). El terreny és fertilíssim, el clima càlid i els seus productes molt apreciats. Els principals són el sucre i el cafè; aquest últim (*caracolillo*) pagat a preus elevats i tan buscat com el cèlebre de *Moca*.

San Juan de Puerto Rico, la capital (40,000 h.), posseeix un bon port. *Ponce* (35,000 h.), *Mayagüez* (16,000 h.), són també importants i estan situades en comarques fertilíssimes.

L'any 1898 Espanya va perdre aquesta formosa colònia que ha passat a mans dels Estats Units.

LES PETITES ANTILLES són el grup d'illes que s'extenen des de Puerto Rico fins a la costa de Venezuela i les que estan situades enfront d'aquesta costa. Les principals són *Guadalupe*, *Dominica* i *Martinica*. El clima és en totes elles tropical i els productes principals són la canya de sucre, el cafè, el cacau i les bananes.

Les petites Antilles pertanyen quasi totes a Anglaterra. França posseeix Guadalupe i Martinica i altres de petites; Hol·landa: Curaçao, Aruba i Buen Aire; Dinamarca: Santo Tomàs, Santa Cruz i San Juan, que són les que els Estats Units volen comprar per a tenir una base naval enfront la sortida del canal de Panamà.

LES ILLES BAHAMES o LUCAYES. — Aquest grup es famós per haver estat en una de les seves illes, la de *Guanahani* (Sant Salvador) que Colom trepitjà per primera vegada terra americana.

Les illes són en general baixes i d'origen madrepòric. Produeixen caoba i altres fustes i estan poblades per 50,000 habitants. La capital és *Nassau* (15,000 h.)

Es possessió anglesa.

MÈXIC

2 mil·lions de Km.² — 15 mil·lions d'habitants; 74 per Km.² — Religió Catòlica
Idioma castellà.

A Mèxic es distingeixen dugues grans regions naturals: *les costes i el planell de l'interior*.

La costa atlàntica és una estreta faixa pantanosa i poc sana i calurosa, amb exuberant vegetació tropical. Produeix cacau, cotó, tabac i fustes tintòrees (*palo campeche*). etc. A la península de *Yucatàn* es conrea una espècie d'etzevara de la que s'extreu la fibra dita *henéquen*, amb la qual es teixeixen sacs, cordes, estores, etc. La costa pacífica reuneix bones condicions, però està apartada de les grans rutes del comerç.

A la costa atlàntica es troba *Veracruz* (45,000 h.), port important, el primer de la República; *Tampico* i *Progreso*.

El planell és molt elevat (3,000 m.) i està rodejat d'altres muntanyes amb enormes volcans com l'*Orizaba*, que té 5,000 metres d'alçària i altres. El clima és fresc. Els rius són curts, i en alguns indrets, no podent-se escórrer les aigües, es dipositen formant llacs com el que es troba en els entorns de la ciutat de Mèxic.

El país és fèrtil i produeix moresc, blat i vainilla, que és un producte típic de Mèxic. També abunden les etzevares (*maguey*) amb el

suc de les quals es fa una beguda alcoholitzada que es diu *pulque*, beguda nacional del poble. No obstant, la gran riquesa de Mèxic està en el seu subsol, puix és un dels països de major riquesa minera. La principal producció de les mines és la plata, que s'ha extret en quantitats enormes dels districtes de *Guanajuato*, *Zacatecas* i *San Luis de Potosí*. La producció d'or, coure, ferro i petroli és també abundant.

La població s'ha concentrat en els districtes miners del sud. Allí es troba Mèxic (500,000 h.), la capital; *Puebla* (102,000 h.), amb fàbriques; *Guadalajara* (100,000 h.), també industrial; *Cuernavaca* (125 mil habitants), i moltes altres que compten de 20 a 40,000 habitants, com *Querétaro*, *Guanajuato*, *Chihuahua* i *San Luis de Potosí*, que compta amb 68,000 h.

Les dades esmentades eren les que ofería Mèxic abans que el general Porfirí Díaz abandonés el poder. D'allavors ençà, viu en una perpetua guerra civil que ha arruïnat el territori, ha disminuït la població i amenaça portar aquell bell país pel camí de la misèria.

La població està composta, en sa majoria, per indis i mestitços. Els espanyols, abans de les guerres intestines, formaven un grup important i ric.

El Golf de Mèxic, té una excepcional importància per Europa. En ell s'escalfen les aigües que en forma de corrent marina (*Gulf stream* — Corrent del Golf) banya les costes occidentals del nostre continent i suavitzen notablement la temperatura. Galícia, que disfruta d'un clima molt suau, sense el corrent del Golf, tindria potser un clima tan cru i extremat com Nova York.

AMÈRICA DEL NORD

L'Amèrica del Nord està tota ella ocupada pels Estats Units i el Canadà.

ESTATS UNITS

9.400.000 Km.² — 92 mil·lions d'habitants — 9 per Km.² — República federal — Llibertat de cultes — Llengua anglesa.

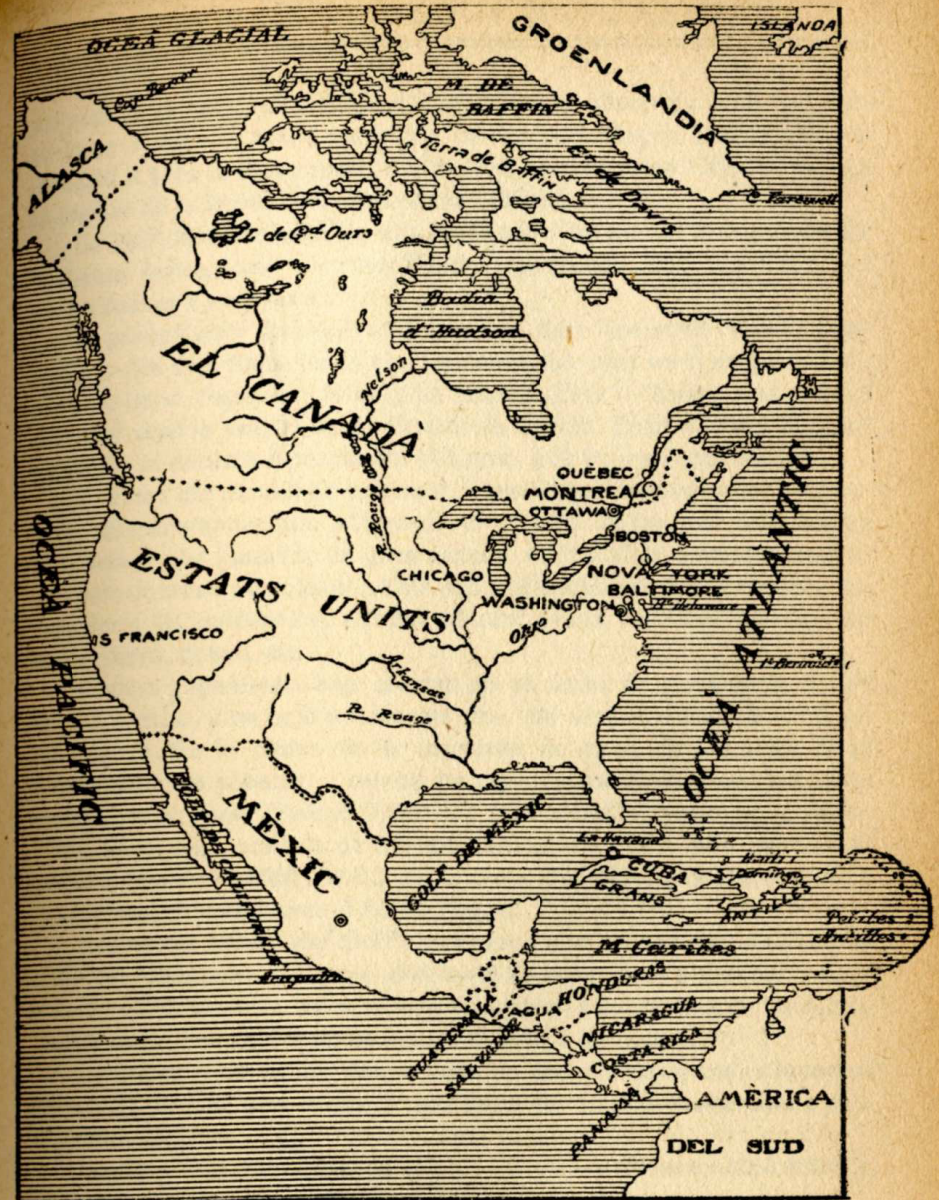
Tres grans regions naturals es distingeixen als Estats Units: La *costa oriental amb els monts Apalaches*, la *gran vall del Mississipi* i les *terres altes de l'Oest* (el Far West).

La *costa oriental* està constituïda per una faixa plana on plou molt i hi corren grans rius navegables: l'*Hudson*, el *Delaware*, el *Susquehannah* i el *Potomac*.

La costa és retallada i posseeix gran nombre de ports naturals.

Els *Apalaches*, que s'extenen des de les terres baixes del golf de Mèxic fins el golf de *Sant Llorenç*, tenen riquíssims dipòsits de carbó, ferro i altres minerals. L'abundor de petroli i de gas natural és excepcional.

La població és molt densa. En aquesta zona es troben 18 ciutats amb més de 100.000 habitants, i entre elles cinc que passen de mig mil·lió, que són: *Nova York* (5 mil·lions d'habitants), situada sobre la illa *Manhattan*, a la desembocadura del riu Hudson. La illa és estreta i llarga i hi manca espai, per lo que les cases han hagut d'eleva-se fins a 40 i més pisos. Són els famosos «gratacels» que tant astoren

AMÈRICA CENTRAL I DEL NORD

pel seu atreviment; *Filadelfia* (1.500,000 h.), comercia amb petroli i carbons i fabrica quasi totes les catifes dels Estats Units; *Boston* (670,000 h.), és la ciutat més intel·lectual; *Washington* (308,000 h.), és la capital de la República; *Baltimore* (558,000 h.)

La *vall del Mississipi* és una immensa vall on es distingeixen les següents subregions: el *planell dels Apalaches amb els llacs*, les *terres baixes* i les *prades*.

El *planell dels Apalaches* s'extén des dels Apalaches fins el Mississipi i des dels llacs fins el riu Teunesee. La part nord està ocupada per cinc llacs: *Superior, Michigan, Huron, Erie* i *Ontari*, que ocupen un espai com la meitat de la Península Ibèrica. Entre l'Erie i l'Ontari s'estimba la enorme catarata del Niàgara, a la frontera canadense.

El clima del planell és extremat i les pluges freqüents a la primavera, circumstancia que afavoreix el conreu de cereals. Els camps produeixen blat i morenc en gran escala, utilitzant-se potentes màquines pels conreus i empleant-se els procediments més perfeccionats. La ramaderia és opulent i el subsol ofereix grans riqueses mineres en carbó, ferro, coure, etc.

Ciutats gegantines han crescut en el terme de pocs anys. En 70 anys *Chicago*, d'un petit poblet que era, ha arribat a tenir 2 mil·lions d'habitants. Es la ciutat de la conserva de carn, de les pells, de la indústria de les sabates, i també ha desenrotllat una gran indústria metal·lúrgica; *Sant Lluís* (649,000 h.), *Cleveland, Cincinnati, Detroit, Milwaukee*, etc., passen de 200,000 habitants, i vuit més passen de 100,000. *Pittsburg* (320,000 h.), és la ciutat de l'acer, i en ella es troben les cèlebres manufactures d'En Carnegie.

Les *terres baixes del Golf* s'extenen a una i altra part de l'extens delta del Mississipi. La terra d'al·luvió és molt fèrtil i el clima relativament càlid. Es aquí on se troben les grans plantacions de cotó dels Estats Units, les de canya de sucre, d'arroç i de morenc.

La població no és tan densa com en els districtes manufacturadors del nord i formen part d'ella 9 mil·lions de negres descendents dels primitius esclaus.

La ciutat més important és el port de *Nova Orleans* (314,000 h.), el primer port exportador de cotó del món.

Les *prades* s'extenen entre el Mississipi i les *Muntanyes Rocoses* i tenen el caràcter d'estepes herboses, per manca de pluja suficient.

El país està dedicat a pasturatges i en ell es troben innombrables ramats vigilats pels *cow boys*.

Les ciutats principals són *Omaha* i *Kansas*.

La *regió de l'Oest* (el Far West), està situada a l'oest de les Muntanyes Rocoses. En ella es distingeixen les següents subregions naturals: les *Muntanyes Rocoses*, gran serralada dirigida de nord a sud, en les quals es troba el famós «Parc Nacional» a la conca del riu *Jellostowne*, parc on s'admiren geisers de 50 a 90 m. d'alçada, cràters de volcans, cascates, boscos petrificats, etc., etc. En aquesta regió s'exploten mines d'or prop de *Deuver*.

El *planell del Colorado* és un planell àrid desproveït de vegetació, en el qual el riu *Colorado* ha format les extraordinàries valls d'erosió, que es coneixen en Geografia amb el nom castellà de *cañones*. El *gran cañón* té una llargada de 350 Km. amb parets quasi verticals de 1,000 i 1,800 m. d'alçada.

La *gran hoya*, que continua al nord del planell del Colorado, és una altra comarca desproveïda de pluges i de vegetació. En ella es troba el gran llac *Salt* i la *Ciutat del Llac Salat* (*Salt Lake City*) pujada amb l'esforç d'una secta religiosa de *mormons*.

El *planell del Columbia*, deu el seu nom al riu *Columbia*, que l'atravessa. El país és estèril, però posseeix or.

La *vall de California* té un clima mediterrani i està banyada pel riu *Sacramento*. La fertilitat del país explica que estigui convertit en un veritable jardí de tarongers, llimoners, figueres, ametllers, vinyes, etc. En els seus boscos s'alcen arbres que tenen troncs de 3 i 4 metres de diàmetre i 80 m. d'alçada. També té *California* mines d'or, de mercuri i de carbó.

Les ciutats més importants són *San Francisco* (365,000 h.) i *Els Angels* (160,000 h.). Aquesta regió sofreix freqüents terratrèmols.

Els Estats Units són una potencia industrial i comercial d'un pervindre difícil de concebir. Ara és ja la nació del món que cria més porcs, que produeix més blat, més tabac, més cotó, i d'on s'extreu més fusta, més carbó, més petroli, més ferro, més coure i més plom.

EL CANADÀ

9.660,000 Km.² — 5.500,500 h. — 24 h. per Km.² — Religions catòlica i protestant. — Idiomes anglès i francès

En aquest immens país es distingeixen dugues grans regions: la *gran planura* i la *regió muntanyosa*.

El clima de la planura és molt cru i sà. La major part del país està ocupat per boscos en una extensió equivalent a sis vegades Espanya. Grans rius atravessen la regió: el *Sant Llorenç*, el *Nelson*, el *Mackenzie*, i grans llacs ocupen una part d'ella: el *Vinipeg*, el *Llac dels Esclaus*, etc., etc.

Els boscos, amés de fusta, proporcionen caça i pells de valor; els rius i llacs, pesca abundant.

En la comarca del *Vinipeg*, els conreus extensos de blat i ordi han pres grans proporcions. Per això es diu que el Canadà és el *país del blat i de la fusta*, productes que exporta en gran quantitat.

Les ciutats principals són: *Montreal* (270,000 h.); *Quebec* (50,000); *Ottava* (60,000 h.), la capital, situada sobre un affluent del *Sant Llorenç*; *Toronto*, aprop d'unes riques mines de níquel que produeixen la meitat de níquel del món.

Les muntanyes de l'Oest són riques en mines. A la costa es troba el port de *Vancouver*, a l'altre extrem del ferrocarril canadenc, la via més curta per anar d'Europa al Japó i Xina.

El Canadà es possessió anglesa.

TERRANOVA és una illa veïna, centre de grans pesqueries de bacallà i arengades.

ALASCA és la península noroest, possessió dels Estats Units. El clima fa aquest país inhabitable, però la riquesa de les mines d'or atrau nombrosos immigrants. La capital és *Klondike*.

LA GROENLANDIA o «terra verda» és una possessió danesa coberta de gel, on viuen tribus d'esquimals.

RESUM D'AMÈRICA

38.500,000 Km.² — 147 mil·lions d'habitants. — 4 h. per Km.²

L'AMÈRICA DEL SUD i CENTRAL es caracteritzen per posseir grans rius i riqueses naturals inagotables. La seva situació aïllada, el caràcter de les seves costes i sobre tot la insalubritat de moltes de les seves regions, han dificultat l'augment ràpid de la immigració. Les indústries, els conreus i en general l'aprofitament dels recursos naturals han estat deturats també per la manca de vies de comunicació.

L'AMÈRICA DEL NORD. L'extraordinària riquesa natural dels Estats Units, les seves costes on s'obren magnífics ports enfront d'Europa, la qualitat dels seus immigrants que troben allí climes adequats a la seva raça, són les principals causes que han originat el seu esplèndid desenrotllament.

EL CANADÀ té encara grans fonts de riquesa sense explotar, degut a la manca de comunicacions, a la cruesa del seu clima i a la manca de població.

BIBLIOGRAFIA GENERAL (*)

OBRES CATALANES

Geografia General de Catalunya. — La única gran geografia de Catalunya que poseim — De factura és molt anticuada, però conté gran abundor de dades.

Geologia. — De Mossèn Font i Sagué — Preciós manual de geografia física i geologia on es troben dades abundants sobre Catalunya.

OBRES CASTELLANES

Resumen Fisiográfico de la Península Ibérica. — De D. Juan Dantín Cereceda — Obra interessantíssima que marca la veritable orientació moderna.

Estudios Geográficos. — Torres Campos — Molt interessant la part referent als rius d'Espanya.

Curso de Geografía. — 4 t. — Vidal de la Blache, Cameno d'Almeida y Blazquez — Bona serie de Geografies de grau secundari. (Traducció del francès.)

España económica, social y artística. — Lecciones del VIII curso de Expansión Comercial celebrado en Barcelona (1914) — Aquestes lliçons, algunes d'elles precioses, contenen les dades més modernes sobre la vida espanyola.

Geografía Humana. — Herberston — Una petita obra mestra que serveix de introducció a la nova concepció de la Geografia. (Traducció)

Geografía Física y Astronómica. — *Geografía Universal, y España y Portugal.* — Tres volums. — Vila — Palau Vera — Estudis de geografia elemental basats en la regió natural i el relleu com vol la moderna concepció d'aquesta ciencia.

Cataluña. — 1 volum — P. Estasen — Tractat amb interessantes dades sobre el nostre país.

Geografía Histórico-Militar de España y Portugal. — Gomez Arteché — Obra interessant pel seu punt de vista i les dades que s'hi troben.

Geografía Universal. — 5 volums — Onésimo Reclus — Obra molt inferior a la del seu germà que anotem en la secció francesa. (Traducció)

(*) Aquesta *Bibliografía general* no va aparèixer en el volum d'Europa per manca d'espai.

MINERVA

OBRES FRANCESES

Nouvelle Geographie Universelle. — Elisé Reclus — Obra monumental i magnífica. Escrita amb art i profunda coneixement del món. Es l'obra mestra francesa d'aquesta matèria.

Nouveaux cours de Geographie. — M. Fallex — A. Mairey — Serie per l'ensenyança secundària desenrotllada amb esperit molt modern.

Comment la route crée le type social. — E. Demolins — Obra molt suggestiva pels que s'interessen per l'influència que exerceix la terra sobre l'home.

Traité de Geographie Physique. — 1 volum — F. de Martonne — Es una obra fonamental de geografia física.

Geographie Humaine. — Bruhnes — Magnífica metodologia geogràfica superior. Representa un gran esforç per a resoldre el problema de on es troben els nexes principals i més íntims entre l'home i la Terra.

OBRES ALEMANYES

Unser Wissen v. d. Erde. — Kirchhoff — Es aquesta una obra fonamental per l'estudi d'Europa.

Die Erde und das Leben. — Fr. Ratzel — Geografia comparada.

Anthropogeographie. — Fr. Ratzel — Es una obra fonamental pels que s'interessen per les relacions entre l'home i la Terra.

Ausgewählte Stücke aus der Klassiker. — Krümmel i també Lampe — Són obres fetes amb reculls extrets dels clàssics de la geografia: Humbolt, Ritter, & Geographie. — L. v. Seydlitz — Totes les edicions són un xic anticuades però contenen gran nombre de dades i excel·lent il·lustració.

Handbuch für den erdkundlichen Unterricht. — 3 volums de 300 pàg. — Excel·lents manuals per a mestres. Metodologia moderníssima dintre de la corrent neoherbartiana.

Lehrproben Zur Länderkunde von Europa. — H. Itchner — Es de lo més atrevit que s'ha intentat en la ensenyança d'aquesta matèria. Es llibre per mestres.

OBRES ANGLESES

Descriptive Geography from original Sources. — 8 volums — E. D. and A. J. Herbertson — Aquesta geografia conté descripcions de tot el món, fetes per viatgers i exploradors. Es de les millors que s'han publicat.

Regional Geography. — 1 volum — J. B. Reynolds — Es una bona geografia a base de regions naturals.

A Commercial Geography. — 1 volum — Es la millor de les geografies comercials publicades en anglès.

Experimental Geography. — 1 volum — G. C. Diugwall — Es un manual que serveix admirablement per a iniciar-se en el camp experimental que ofereix la geografia.

A Rational geography. — E. Joung — Es una geografia recomanable.

EN PREPARACIÓ

RESUM D'ANATOMIA I FISIOLOGIA HUMANES, per A. PI I SUÑER, Membre de l'Institut.

LES DOCTRINES SOCIALISTES CONTEMPORANIES, per MIQUEL VIDAL I GUARDIOLA, Professor a la Escola de Funcionaris.

LES DOCTRINES NACIONALISTES CONTEMPORANIES, per MANUEL REVENTÓS, Professor a la Escola de Funcionaris.

MANUAL D'ELECTRICITAT, per RAFAEL CAMPALANS, Professor a la Escola d'Agricultura.

COM S'ORDENA I CATALOGA UNA BIBLIOTECA, per JORDI RUBIÓ, Director de la Biblioteca de Catalunya.

INTRODUCCIÓ A LA FILOSOFIA, per EUGENI D'ORS, Membre de l'Institut.

LA MÚSICA, per AMADEU VIVES, Mestre compositor.

EL DRET CONSTITUCIONAL D'ESPANYA, per ALBERT BASTARDAS, Diputat provincial de Barcelona i Conseller de Pedagogia.

MANUAL D'INDUMENTARIA, per LLUIS LABARTA, Professor a l'Escola Catalana d'Art dramàtic.

LA LLUITA CONTRA EL PALUDISME, per GUSTAU PITALLUGA, Professor a la Facultat de Medicina de Madrid i Director del Servei tècnic del Paludisme a l'Institut d'E. C.

HISTORIA DE LA MÚSICA, per J. PENA, Director de l'Associació Wagneriana de Barcelona.

HISTORIA DE LA POESIA CATALANA, per JAUME MASSÓ I TORRENTS, Membre de l'Institut.

HIGIENE DOMÈSTICA, per JESÚS M.ª BELLIDO, Professor a la Facultat de Medicina de Saragossa.

EL DRET PENAL ESPANYOL, per FAUSTÍ BELLVÉ.

LA LLUITA CONTRA LA TUBERCULOSI, per LLUIS SAYÉ, Doctor en Medicina.

EL DRET MUNICIPAL VIGENT, per J. LLORET, Director de l'Escola de Funcionaris.

METEREOLÒGIA, per E. FONTSERÈ, Professor a la Facultat de Ciències de Barcelona.